

MUHU VALLAVALITSUS

Saaremaa Vallavalitsus

vald@saaremaavald.ee

Teie: 21.03.2025 nr 5-2/5916-5

Meie: 07.05.2025 nr 7-3/178-6

Muhu valla üldplaneeringu Suure väina püsiühenduse teemaplaneering

Muhu Vallavalitsus esitas Saaremaa Vallavalitsusele kooskõlastamiseks Muhu valla üldplaneeringu Suure väina püsiühenduse trassikoridoride teemaplaneeringu (edaspidi teemaplaneering). Teemaplaneeringu eesmärgiks on Muhu valla üldplaneeringus käsitletud transpordivõrgustiku muutmine püsiühenduse tarbeks reserveeritud trassikoridoride osas ning ettepaneku tegemine Saare maakonnaplaneeringu (edaspidi maakonnaplaneering) muutmiseks antud küsimuses. Sisuliselt soovitakse loobuda Suure väina püsiühenduse trasside reserveerimisest.

Saaremaa Vallavalitsus jättis oma 21.03.2025. a kirjaga nr 5-2/5916-5 teemaplaneeringu kooskõlastamata, tuginedes planeerimisseaduse (PlanS) § 85 lg 1 ja § 73 lg 4, kuna Saaremaa Vallavalitsuse hinnangul ei ole maakonnaplaneeringu muutmisel tagatud maakonnaplaneeringu terviklahenduse elluviidavus.

Muhu Vallavalitsus ei nõustu Saaremaa Vallavalitsuse arvamusega maakonnaplaneeringu elluviidavuse kohta.

Toote välja, et maakonnaplaneeringu seletuskirja punkti 1.3 kohasel on maakonnaplaneering eelkõige vahend majandusarengut toetava ettevõtlus- ja elukeskkonna kujundamiseks ja seletuskirja punkti 4.1 kohaselt on saarte elu- ja majanduskeskkonna säilitamiseks vajalik kiire ja usaldusväärse ühenduse olemasolu saarte ja mandri vahel. Leiate, et püsiühenduse trassikoridoride reserveering on osa planeeringu terviklahendusest.

Muhu Vallavalitsus nõustub maakonnaplaneeringus väljatoodud põhimõttega, et saarte elu- ja majanduskeskkonna säilitamiseks on vajalik kiire ja usaldusväärse ühenduse olemasolu saarte ja mandri vahel. Muhu Vallavalitsus ei nõustu aga, et trassikoridoride reserveering oleks lahutamatu osa planeeringu terviklahendusest, millest loobumisel ei ole planeering enam elluviidav. Püsiühendus silla või tunneli näol ei ole ainus võimalus kiire ja usaldusväärse ühenduse tagamiseks. Maakonnaplaneeringu punktis 4.1.1 on kirjas: „Püsiühenduse rajamise otstarbekust analüüsitakse järgmises transpordi arengukavas või hiljemalt järgmise üleriigilise planeeringu koostamise raames. Arenguvajaduste täpsustumisel koostatakse maakonnaplaneeringu jätkutegevusena riigi eriplaneering. Riigi eriplaneeringuga teostatakse asukohavalik ning määratakse püsiühenduse täpne asukoht Saare ja Lääne maakonna piirnevas sisemeres.“ Eelnevast

võib selgelt järeldada, et püsiühenduse rajamise otstarbekust alles hakatakse analüüsima ja seega on maakonnaplaneeringu koostamisel arvestatud ka võimalusega, et püsiühendust silla või tunneli näol ei tule ja maakonnaplaneering on ka sellisel juhul elluviidav. Kui püsiühendus oleks olnud ainus alternatiiv ilma milleta poleks võimalik maakonnaplaneeringut ellu viia, siis oleks antud küsimus maakonnaplaneeringus konkreetselt reguleeritud.

Rõhutame, et ka Suure väina püsiühenduse ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu (edaspidi eriplaneering) koostamisel oli ühe alternatiivina kaalumisel ka ühenduste tagamine parvlaevaühenduste kaudu.

Lisaks, nagu oleme ka varasemalt välja toonud, ei tähenda sillatrasside reserveeringu eemaldamine automaatselt seda, et püsiühendust silla või tunneli kaudu ei oleks võimalik rajada. Üldplaneeringuga ei määrata praeguste reserveeringute aladele konkreetseid juhtotstarbeid, ning kehtima jäävad muud olemasolevad maakasutuspiirangud ja üldplaneeringus sätestatud ruumilise arengu põhimõtted.

Toote välja, et Teie hinnangul ei peaks püsiühenduse teemat Saare maakonnaplaneeringus täiesti kajastamata jätma trassikoridoride ala reserveeringu kaotamise näol, kuna ei ole välistatud, et tulevikus tekivad riigil rahalised võimalused nii eriplaneeringu lõpuni viimiseks kui ka püsiühenduse rajamiseks. Leiate, et teemaplaneeringuga tekitatakse olukord, kus tulevikus on püsiühenduse planeerimine ja rajamine märkimisväärselt keerulisem kui seni. Muhu vald on analüüsinud antud probleemistikku ning jõudnud järeldusele, et arvestades kõiki asjaolusid (sh ajaraamistikku ja püsiühenduse rajamise tõenäosust) ei ole trassikoridoride säilitamine üld- ja maakonnaplaneeringus asjakohane. Kaalutlused oleme välja toonud oma 07.01.2025 kirjas nr 7-1/1059-7 ning siinkohal neid kordama ei hakka.

Toote välja, et maakonnaplaneeringu seletuskirja punkti 4.1.1 kohaselt analüüsitakse püsiühenduse rajamise otstarbekust järgmises transpordi arengukavas või hiljemalt järgmise üleriigilise planeeringu koostamise raames. Leiate, et kuna uus üleriigiline planeering „Eesti 2050“ on hetkel koostamisel, siis enne üleriigilise planeeringu lahenduse koostamist ja seal püsiühenduse osas seisukoha võtmist ei peaks maakonnaplaneeringut trassikoridoride reserveeringute osas muutma.

Saare maakonnaplaneering kehtestati 2018. aastal (7 aastat tagasi). Vabariigi Valitsus kinnitas 2021. aastal transpordi ja liikuvuse arengukava (edaspidi arengukava) järgmiseks 15 aastaks. Arengukavaga nähakse ette parvlaevaühenduse kaasajastamist ja keskkonnahoidlikule kütusele üleviimist. Arengukavas ei nähta ette otseselt püsiühenduse rajamist, kuid on välja toodud, et Muhu saare ühendamist mandriga tunneli või silla abil kaalub riik eriplaneeringu ja kaasneva keskkonnamõju hindamise tulemusena. Nagu ka oma kirjas ise välja tõite, algatas riik Suure väina püsiühenduse eriplaneeringu 2020, kuid ka lõpetas selle koostamise 2023. aastal.

Vabariigi Valitsus algatas 2023. a üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise. Planeeringu eesmärk on määrata kindlaks Eesti ruumiline struktuur, ruumikasutus ning ajakohased ruumilise arengu põhimõtted, suunised ja suundumused aastani 2050. Koostatud on üleriigilise planeeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise programm, hetkel on käsil planeeringulahenduse koostamine ning uuringute läbiviimine. Üleriigiline planeering käsitleb inimeste liikuvusvajadust ja seda teenindavaid transpordivõrgustikke. Lähteseisukohtades on välja toodud Üleriigilises planeeringus liikuvuse ja transpordivõrgustikuga

seonduvad käsitlemist vajavad ülesanded. Muhu ja mandri vahelise püsiühenduse rajamise lahendamise vajadust lähteseisukohtades välja toodud ei ole. Samas on lähteseisukohtades mainitud, et õhu- ja veetranspordi osakaal jääb saartega ühenduse pidamisel kriitiliseks. Isegi kui üleriigilises planeeringus käsitletak püsiühenduse temaatikat, siis tulenevalt planeeringu üldistusastmest, ei saaks see ikkagi olla aluseks konkreetse kitsenduse säilitamiseks ja parim asukoht tuleb leida läbi riigi eriplaneeringu.

Puudub vaidlus, et püsiühenduse kavandamine on riigi eriplaneeringu ülesanne, seda on ka Vabariigi Valitsus eriplaneeringut puudutavas dokumentatsioonis arusaadavalt põhjendanud.

Eriplaneeringu lõpetamise otsuses on üheselt välja toodud, et tegemist on riigi eriplaneeringu objektiga ning eriplaneeringu algatamise ajal oli see prioriteetne ka Vabariigi Valitsusele. 2020. aastaga võrreldes on olukord ning prioriteedid oluliselt muutunud. Tänapäevaks on koalitsioonileppe punktis 6.2.6 on kokku lepitud, et tagatakse parvlaeva- ja lennuühendused saartega vähemalt senisel tasemel ning analüüsitakse parandamisvõimalusi. Samal ajal ei ole valitsusliit seadnud eesmärgiks Suure väina püsiühenduse kavandamisega jätkamist. Eriplaneeringu lõpetamise otsuses on välja toodud, et kvaliteetsed ühendused saartega tagatakse senisel viisil.

Eriplaneeringu menetluse lõpetamise otsuse seletuskirjas on välja toodud, et planeeringu koostamise lõpetamisega ei kaasne otseseid mõjusid riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Rõhutatud on ka, et kohaliku omavalitsuse üksused saavad teha põhjendatud ettepaneku kehtestatud püsiühenduse maismaaotste osas maakonnaplaneeringu muutmiseks. Seega ei ole maakonnaplaneeringu muutmine antud küsimuses vastuolus Vabariigi Valitsuse poolt kavandatuga.

Rõhutame, et Muhi Vallavalitsus küsis 22.06.2023. a (enne teemaplaneeringu algatamist) kavandatava planeeringu osas arvamust Transpordiametilt ja Rahandusministeeriumilt. Nii Transpordiametil kui Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil¹ puudusid vastuväited teemaplaneeringu algatamisele ning maakonnaplaneeringu muutmiseks ettepaneku tegemisele. Teemaplaneeringu menetluse käigus on Transpordiamet planeeringu kooskõlastanud. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium tegi ettepaneku küsida teemaplaneeringu lahenduse kohta arvamust ka Kliimaministeeriumilt, kelle ülesandeks Vabariigi Valitsuse seaduse kohaselt on liikluskorralduse (sealhulgas liiklus maanteedel ja veeteedel), transpordisüsteemide, liikuvuse ja liikuvusteenuste (sealhulgas transpordivaldkonna taristu ja riigile kuuluvate veesõidukite registris olevad veesõidukid, hanked) planeerimine ja plaanide elluviimine, liiklusohutuse suurendamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine. Muhi Vallavalitsus kaasas Kliimaministeeriumi planeeringu menetluse, küsides neilt planeeringulahenduse kohta arvamust, kuid Kliimaministeerium ei soovinud teemaplaneeringu osas arvamust avaldada.

Lääneranna Vallavalitsus kooskõlastas teemaplaneeringu ning tõi oma vastuskirjas välja, et ka Lääneranna valla üldplaneeringu eelnõu sisaldab ettepanekut Lääne maakonnaplaneeringust 2030+ Suure väina püsiühendusele reserveeritud trassikoridoride eemaldamiseks.

¹ alates 01.07.2023 oli ruumilise planeerimise valdkonna eest vastutav minister regionaalminister ning vastav ministeerium Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Eelnev viitab, et riigiasutused ei pea oluliseks püsiühenduse trasside reserveeringu säilitamist üldplaneeringus ning on valmis kaaluma maakonnaplaneeringu muutmist.

Lähtudes eelnevast ei nõustu Muhu Vallavalitsus Saaremaa Vallavalitsusega asjaolus, et maakonnaplaneeringu muutmisel teemaplaneeringuga ei ole tagatud maakonnaplaneeringu terviklahenduse elluviidavus. Kuna hinnangu Maakonnaplaneeringu elluviidavuse võimalikkuse kohta annab planeeringu heakskiitmise menetluse käigus Maa- ja Ruumiamet ning nõusoleku maakonnaplaneeringu muutmiseks annab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, leiab Muhu Vallavalitsus, et vaatamata Saaremaa Vallavalitsuse poolt teemaplaneeringu kooskõlastamata jätmisest, on asjakohane planeeringumenetlusega edasi minna ning esitada teemaplaneeringu vastuvõtmise otsuse eelnõu volikogule otsustamiseks.

Teemaplaneeringu vastuvõtmisest ning planeeringu avalikust väljapanekust teavitatakse Teid eraldi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Raido Liitmäe
Vallavanem

Teadmiseks: Maa- ja Ruumiamet

Pille Tamm maa@muhu.ee 4530680